

ING. ZDRAVKO ČADEŽ

2760

TEHNOLOGIJA

PROIZVODNJE
DAŠČICA ZA OLOVKE

ZAGREB, 1955.

IZDANJE TVORNICE OLOVAKA »GRAFOS« IZ ZAGREBA

PREDGOVOR

Dašćice za olovke ubrajamo u polufinalne proizvode drvene industrije, jer služe kao sirovina za industriju olovaka. Proizvodnja dašćica u svijetu vrši se obično u samostalnim pogonima ili u sklopu drveno-industrijskih poduzeća a u manjoj mjeri je u sklopu industrije olovaka. Kod nas proizvodnja dašćica za olovke nije uvedena u drvenoj industriji a niti je mnogo poznata, premda postoje znatne tuzemne potrebe i velike mogućnosti za izvoz dašćica. Proizvodnja dašćica kod nas zasada je ograničena samo na našu jedinu tvornicu olovaka u zemlji.

Prije rata tvorničari su u proizvodnji dašćica krili, kako od javnosti tako i jedan od drugoga, sve ono znanje, kojim bi se mogla koristiti konkurencija. Danas je kod nas upravo obratno, jer su sva nastojanja usmjerena k cilju, da pojedinci i kolektivi što prije ovladaju potrebnim znanjem za uspješno vođenje proizvodnje.

S tim sam ciljem napisao ovu knjižicu. Potrebe sadašnjice i najbliže budućnosti za visoko kvalifikovanim stručnim kadrovima i racionalizacijom u oblasti prerade drveta opravdavaju, da se objavi tehnološki proces proizvodnje dašćica. Ovo izdanje u prvom redu ima zadaću, da kao udžbenik posluži industriji olovaka, drveno industrijskim školama i drvenoj industriji uopće na uzdizanju stručnih kadrova, dok će šumarskim stručnjacima te stručnjacima iz oblasti drvene industrije i proizvodnje olovaka poslužiti kao koristan priručnik.

Kod opisivanja tehnološkog procesa nastojao sam prikazati sve ono, što je bitno za našu praksu. Obzirom na namjenu knjige kao udžbenika, a radi lakšeg praćenja teksta i razumijevanja pojedinih faza rada, izneseni su neki osnovni pojmovi iz pojedinih oblasti, iako su opće poznati i ne zasijecaju strogo u sam predmet.

Stručne literature na našem jeziku u ovoj grani gotovo i nema. Mislim, da će svi oni, koji se budu bavili proizvodnjom daščica za olovke, ovdje naći odgovore za mnoge svakodnevne probleme prakse.

Na ovom se mjestu zahvaljujem Upravnom odboru Tvornice olovaka »Grafos«, koji je omogućio štampanje ove knjige.

Nadalje dugujem veliku zahvalnost našim stručnjacima s Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. Ivi Horvatu, dr. Jurici Krpanu i ing. Ivi Opačiću te stručnjacima iz Instituta za drvno-industrijska istraživanja u Zagrebu, ing. Stjepanu Frančiškoviću i ing. Đuri Hamu, koji su mi pomogli savjetima, pregledali rukopis i upozorili me na potrebne ispravke.

U Zagrebu, mjeseca veljače 1954.

Z. Čadež

S A D R Ź A J

Predgovor	5
TEHNOLOGIJA PROIZVODNJE DAŠČICA ZA OLOVKE — Uvod	7
I. VRSTE DRVETA KOJE SE KORISTE U PROIZVODNJI OLOVAKA	
1. Strane vrste drveta	13
2. Domaće vrste drveta	25
II. PRERADA DRVETA ZA OLOVKE	
1. Drvna masa stabla	38
2. Trupci za olovke	41
a) Dimenzije trupaca	42
b) Zaštita trupaca	45
3. Način piljenja trupaca	46
4. Dimenzije piljene građe	63
a) Duljina piljene građe	64
b) Debljina piljene građe	66
5. Kvaliteta piljene građe	68
a) Građa drveta	69
b) Osobine drveta	70
c) Griješke drveta	71
d) Način piljenja drveta	78
e) Vrste obrađenog drveta	80
6. Uskladištenje i konzerviranje piljene građe	103

III. IZRADA DAŠČICA ZA GLOVKE

A) Pogon za izradu daščica	108
B) Izrada daščica	110
Preuzimanje, sortiranje i uvoz drveta u pogon	110
Prerada na kružnim pilama	111
Polovljenje ili izrada polovnjaka	114
Letvanje	116
Blanjanje polovnjaka i letava	118
Izrezivanje daščica za olovke	119
Rubljenje (čelenje) daščica	119
Sortiranje bijelih daščica	127
Reparacija bijelih daščica	132
Izluživanje (ekstrakcija) daščica	159

IV. OMEKŠAVANJE I BOJADISANJE DAŠČICA

A) Omekšavanje i bojadisanje daščica (impregnacija)	163
1. Osnovi impregniranja daščica	165
B) Uređaji za impregniranje	168
1. Impregnacioni uređaj na pritisak	168
2. Impregnacioni uređaj na pritisak i vakuum	171
3. Prednosti i nedostaci pojedinih sistema impregnacionih uređaja:	
a) impregnacioni uređaj na pritisak	180
b) impregnacioni uređaj na pritisak i vakuum	181
4. Vrijeme luženja daščica	182
C) Sredstva za mašćenje i bojadisanje daščica	
a) Sredstva za mašćenje	186
1. Ulja	187
2. Masti	190
3. Voskovi	194
4. Parafin	195

b) Bojadisanje daščica	196
1. Osnovni pojmovi	196
2. Bojadisarska svojstva tehničkih boja	199
3. Vrste boja za drvo	201
4. Tehnika bojadisanja	202

V. SUŠENJE DAŠČICA

1. Osnovni pojmovi	209
2. Svrha sušenja	212
3. Vrste sušionica	213
4. Upravljanje procesom sušenja	219
5. Kontrolni instrumenti kod sušenja	234

VI. CRVENE DAŠČICE (OBOJENE)

1. Sortiranje crvenih daščica	241
2. Reparacija crvenih daščica	247
3. Uskladištenje daščica	249

Prilog I.

Propis za sortiranje daščica Tvornice olovaka »Grafos«	253

Prilog II.

Uzroci, sprečavanje i popravljjanje griješaka kod sušenja drveta	257

Literatura	264